

Мистецький простір України: історія і виклики сучасності

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНО-
ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

Мистецький простір України: історія і виклики сучасності

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

ЗБІРНИК

РІВНЕ – 2017

УДК 7(477)(091)

Мистецький простір України: історія і сучасні виклики. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції // Упорядн.: О.А. Сташук, Л.В. Крайлюк. – Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет, 2017. – 167 с.

© Кафедра ОДПМ
© РДГУ

До збірника увійшли матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції “Мистецький простір України: історія і виклики сучасності”, що відбулася 25-26 жовтня 2017 р. у Рівненському державному гуманітарному університеті. Захід мав на меті розгляд широкого кола питань, пов’язаних з розвитком мистецтва, мистецтвознавства та мистецької освіти в Україні та поза її межами.

Пропоноване видання містить статті докторів та кандидатів наук, молодих науковців, аспірантів, здобувачів у галузі мистецтвознавства, культурології, педагогіки, історії з Івано-Франківська, Рівного, Луцька, Полтави, Одеси. У збірнику порушені наукові проблеми, пов’язані з розвитком мистецьких процесів України в різні історичні періоди, теорією і практикою мистецької освіти, мистецтвознавчими пошуками та питаннями функціонування культурної спадщини. Деякі дослідження мають міждисциплінарний характер, поєднуючи мистецькі, філософські та самоідентифікаційні аспекти людського буття (Ямборко О., Вахрамєєва Г., Власюк О.). Чимало науковців звертаються до висвітлення регіональних мистецьких (О.Сташук, Римаренко Х., Підцерковна Я., Павлунь В.) та історико-культурних (Р. Шеретюк, Л. Крайлюк) явищ. Наукові розвідки згруповані тематично у три розділи, які загалом висвітлюють широкий спектр сучасної мистецької, мистецько-культурної та мистецько-педагогічної проблематики.

Видання розраховане на науковців, художників, педагогів та шанувальників національної культури.

Зміст

I. Культурно-мистецькі процеси України в історичній ретроспективі та європейський контекст

1. Шеретюк Р. Художньо-мистецькі виміри діяльності ордену піарів на Волині (кінець XVII – перша третина XIX ст.).....8
2. Ямборко О. Пошуки «національного стилю» як соціокультурне явище в історії українського суспільства початку XX ст.....19
3. Крайлюк Л. Варшавська академія мистецтв 30-х років XX ст. – польсько-український діалог.....29
4. Вахрамєєва Г. Дослідження українського народного декоративного мистецтва в контексті національних самоідентифікаційних процесів кінця XIX – початку XX ст.....37
5. Власюк О. Світова культурна цінність українського мистецтва в історичному вимірі.....43

II. Образотворче та декоративне мистецтво: явища та персоналії (освітні, теоретичні та практичні аспекти)

1. Сташук О. Традиції вітчизняного декоративно-прикладного мистецтва в дипломних роботах студентів кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ.....61
2. Рубан-Головчук З. Живописні пошуки українських керамістів.....74
3. Римаренко Х. Живописні серії Юрія Писаря в контексті мистецьких процесів Івано-Франківщини початку XXI століття.....82
4. Підцерковна Я., Павлунь В. Скриня у інтер'єрі поліської родини (за матеріалами с. Березове Рокитнівського району Рівненської області).....89
5. Каленюк О.М. Використання начерків і зарисовок у процесі засвоєння дисципліни «Педагогічний рисунок».....97

6. Чернієнко В. Абстрактне мислення у створенні художнього образу.....	105
7. Майструк Н. Методика створення керамічного сервізу: технологічні аспекти.....	117
8. Матвієць В. Історичні аспекти розвитку імпресіоністичного пейзажу.....	124
9. Ломака П. Обрядово-звичаєва культура українського народу в образотворчому мистецтві XIX – першої половини XX ст.....	131

III. Проблеми дизайну та дизайн в освітньому просторі України

1. Ганжа М. Мистецтво етнодизайну як засіб естетичного виховання особистості.....	138
2. Завадская О. Фьюжн. Стилистическая тенденция XXI в. в дизайне интерьера.....	152
3. Закаблук Е. Технологія створення архітектурної вставки як елемента декору інтер'єру.....	158

Відомості про авторів.....	164
-----------------------------------	------------

ХУДОЖНЬО-МИСТЕЦЬКІ ВИМІРИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРДЕНУ ПІАРІВ НА ВОЛИНІ (КІНЕЦЬ XVII – ПЕРША ТРЕТИНА XIX СТ.)

У статті досліджуються художньо-мистецькі аспекти діяльності римо-католицького ордену піарів на Волині впродовж кінця XVII – першої третини XIX ст.

Ключові слова: Волинь, орден піарів, архітектурний ансамбль, костел, колегіум, фресковий розпис, музичне мистецтво, шкільний театр, ботанічний сад.

Постановка проблеми. 2017 р., у контексті історії римо-католицького чернечого ордену піарів, знаменний кількома ювілеями. По-перше, виповниться 460 років із дня народження його засновника – святого Йосифа де Каласанса (1557 – 1648 рр.). По-друге, відзначатиметься 420 років із часу відкриття для дітей із бідних сімей першої безкоштовної школи в Європі, котра була заснована саме Йосифом де Каласансом (1597 р.). 2017 р. – це 400-річчя з часу заснування римо-католицького ордену піарів (1617 р.). Зрештою, цьогоріч минає 250 років із часу канонізації Йосифа де Каласанса (1767 р.). Відтак, низка ювілейних дат, пов'язаних із ним, актуалізують окреслену тему.

Стан дослідженості теми. Історіографія означеної проблеми представлена передусім дослідженнями закордонних, зокрема польських, істориків: Б. Король-Качоровської, А. Мошинського, С. Можджена, а також російської вченої Л. Софронової, що містять деякі відомості стосовно предмету даної наукової розвідки. Окремі аспекти діяльності римо-католицького чернечого ордену піарів на Волині розглядаються у наукових студіях сучасних вітчизняних дослідників, зокрема В. Мельника, Л. Буюн, М. Шумика, О. Михайлишин, А. Обарчук та О. Огневої. Однак відсутність

комплексного дослідження питання художньо-мистецьких аспектів діяльності ордену піарів на Волині впродовж означеного періоду спонукав авторку звернутися до більш докладного студіювання вказаної проблеми.

Мета даної наукової розвідки полягає в окресленні художньо-мистецьких набутків римо-католицького ордену піарів на теренах Волині впродовж кінця XVII – першої третини XIX ст.

Виклад основного матеріалу. У 20-х рр. XVII ст. на хвилі європейської Контрреформації розгорнулася діяльність римо-католицького чернечого ордену піарів, місіонерська діяльність якого справила неабиякий вплив на духовно-культурне життя багатьох європейських країн, в тому числі й України.

Головний вектор діяльності римо-католицького чернечого «Ордену Духовних Регулярних Убогих Матері Божої Благочестивих Шкіл» (лат. *Ordo Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum*), або ордену піарів (піаристів) полягав у навчанні і вихованні дітей та юнацтва. Саме тому, крім трьох традиційних для католицького чернецтва обітниць (безшлюбності, бідності і послуху), піари давали ще й четверту: присвятити своє життя справі безкоштовного навчання і виховання дітей. Засновник ордену піарів, Йосиф де Каласанс під іменем «Йосиф Богоматері» став його першим верховним генералом, призначеним спочатку на 9 років, а з 1632 р. – пожиттєво [9, с. 29].

Впродовж нетривалого часу освітні осередки цього ордену набули значного поширення не лише в Італії, але й за її межами. Так, після Риму численні піарські школи були засновані в Генуї і Савоні, 1626 р. – у Неаполі, а 1630 р. – у Флоренції. Вже 1631 р. перша благочестива школа з'явилася у Моравії у м. Мікулов.

1641 р. польський король Владислав IV Ваза звернувся до керівництва ордену з проханням надіслати його представників для просвітницької роботи в Польщі, де вони й облаштувалися вже 1642 р. [12, с. 321]. 1665 р. була

заснована Польська провінція піарів, а 1695 р. – Литовська віце-провінція. 1736 р., у зв'язку зі зростанням чисельності монастирів і ченців, вона була реорганізована у провінцію, до складу якої, зокрема, входили піарські монастирі у волинських міських поселеннях Брест-Литовського воєводства: Дубровиці та Любешові. Крім них, на Волині функціонував ще один чернечий осередок піарів – у містечку Межирічі Корецькому, що знаходився на території власне Волинського воєводства.

Наголосимо на тому, що навчально-виховна діяльність освітніх осередків римо-католицького ордену піарів на Волині впродовж кінця XVII – першої половини XIX ст. мала вагоме значення для розвитку духовно-культурного життя населення цих теренів. У першу чергу це пов'язано з тим, що робота їхніх викладачів орієнтувалася на кращі досягнення європейської освіти. Заслуговує на особливу увагу те, що саме піари не тільки відкрили на Волині безплатні школи для дітей, але й зробили значний внесок у демократизацію освіти краю. У них не було ні етнічної, ні станової, ні релігійної дискримінації. Це надає особливої вагомості унікальній системі шкільництва піарів [7].

Формуючись під впливом ідей Просвітництва, воно не лише вбирало в себе провідні досягнення тогочасної педагогічної науки, але у своїй практиці спиралося й на художню складову, долучаючи своїх вихованців до надбань західноєвропейського мистецтва.

Зокрема, роль важливого чинника формування особистості вихованця піарів, його художнього та естетичного смаку, відігравав архітектурний комплекс відповідного освітнього закладу. В більшості випадків, за спостереженням О. Михайлишин, їхні будівлі зводилися за проектами видатних архітекторів того часу – вихідців із багатьох європейських країн, зокрема Франції, Італії, Польщі, Чехії, Моравії. Відтак, саме звідти запозичувалися окремі елементи, що вносили розмаїття в архітектурні вирішення споруд однієї і тієї ж типологічної групи [3, с. 134].

Так, перлиною барокового архітектурного комплексу чернечого осередку піарів у Любешові на Волині, до складу якого також входили будівлі монастиря (1689 р.) і школи (1693 р.), став костел (1745 – 1762 рр.). Акцентуємо на тому, що Папа Римський особисто відслідковував і контролював стан справ із цим будівництвом, оскільки у Любешові майже 20 років знаходилася резиденція його нунція, тобто посла. Зрештою, 1762 р., воно було закінчене. Згідно опису, поданого А. Мошинським у студії «Kronika Kollegium Lubieszowskiego XX. Pijarów» (1876 р.), новозбудований костел святого Іоанна Євангеліста своїм фасадом виходив на головну площу і ринок Любешова. З одного боку його будівля примикала до споруди монастиря, з яким творила спільний простір. До цього чернечого комплексу, оточеного мурами, входили також будівля колегіуму та низка господарських приміщень [11, с. 124].

Інтер'єр Любешівського піарського костелу був прикрашений 9-ма вітварями. У центральному знаходився живописний образ святого Іоанна Євангеліста, що був оздоблений позолотою. Другий вітвар із правого боку в каплиці містив образ Богоматері, написаний олійними фарбами, у срібному ківоті. Він знаходився за склом у позолоченій рамі. Третій вітвар, що розташовувався з лівого боку в каплиці, прикрашала фігура знятого з хреста Ісуса, під якою була розміщена ікона Матері Божої Скорботної. У четвертому вітварі з того ж лівого боку знаходилася фреска із зображенням святого Йосифа де Каласанса, а в п'ятому – святого Йосифа Обранця.

Інші чотири вітварі були облаштовані біля чотирьох колон посеред костелу. На них знаходилися фрески із зображеннями святого Яна Непомука, святої великомучениці Катерини, святих Ангелів-охоронців, а також святого Антонія Падуанського [11, с. 125-126]. Наголосимо на тому, що всі вітварі, як зрештою, і в цілому інтер'єр Любешівського піарського костелу святого Іоанна Євангеліста були виконані художником-піаром Каролем (Лукашем)

Гюбелем (1722 – 1793). Роботу над художнім оздобленням цієї культової споруди фахівці називають головною справою життя цього митця.

Яскравим прикладом втілення кращих досягнень західноєвропейської пізньобарокової архітектури став костел святого Іоанна Хрестителя (1740 р.), що входив до складу архітектурного ансамблю чернечого осередку піарів у Дубровиці. Її головні прикмети виявилися як у зовнішньому вигляді, так і в розплануванні та декорації інтер'єру храму, в якому скульптура відігравала роль вагомого чинника оздоблення внутрішнього простору цієї архітектурної композиції.

Водночас одним із класичних зразків архітектури епохи бароко на Волині став костел святого Антонія Падуанського у Межирічі Корецькому, зведення якого відбувалося одночасно з будівництвом мурованого колегіуму [3]. Межиріцький піарський колегіум (1720 р.) складався з низки мурованих будівель, що в плані утворювали квадрат. Вони тягнулися двома лініями поряд із костелом святого Антонія, утворюючи тим самим цілісний архітектурний ансамбль. Приміщення школи складалося з просторих класів та наскрізного коридору, стіни якого були прикрашені живописними творами. Здебільшого це були погрудні портрети колишніх вихованців ордену піарів, котрі згодом стали видатними діячами: короля Станіслава Августа, історика й дипломата Яна Длугоша, клірика Марціна Кромера та інших. Загалом же, за твердженням А. Обарчук, ця портретна галерея вміщувала близько 60 художніх творів [4, с. 79-80].

У 20-х рр. XIX ст. її було розширено завдяки колекції картин, що була успадкована після смерті професора Віленського університету Костянтина Богуславського, котрий раніше вчителював у Межиріцькому піарському колегіумі. Художню колекцію, що складалася переважно з портретів видатних поляків, було вирішено розмістити у гімназійній залі. Це мотивувалося не лише забезпеченням можливості її огляду для тамтешніх

вихованців, котрих на той час налічувалося близько 500, але й значенням її споглядання для формування світогляду учнів [4, с. 87].

Відтак, перебування вихованців тамтешніх піарських колегіумів у приміщеннях, що являли собою яскраві зразки європейського зодчества, безпосереднє знайомство з непересічними творами живопису і скульптури не лише розвивало їхні художні та естетичні смаки, але й формувало світогляд, закладало підвалини активної громадянської позиції.

Позитивна риса піарських шкіл на Волині в контексті художньо-мистецьких аспектів їхньої діяльності полягала також у тому, що органічною складовою їх освітньої програми було використання музичного та сценічного мистецтва. Зокрема, відомо, що в піарській колегії в Любешові існував гарний оркестр [5]. Крім того, вчителі і вихователі з середовища членів ордену піарів у своїй навчально-виховній праці використовували мистецтво сцени. Так, у середині XVIII ст. на театральних підмостках піарських навчальних закладів ставили п'єси Мольєра, Корнеля, Вольтера. Це було виявом впливу французького Просвітництва, зокрема, цих його славетних представників, на життя польського, литовського, українського та білоруського народів.

З цього приводу наголосимо на тому, що в культурній практиці XVII – XVIII ст. шкільний театр відігравав подвійну роль. З одного боку, він був інституцією з розвинутою естетичною програмою, а з іншого – допоміжною частиною загальної дидактичної програми. Відтак, він був не лише явищем мистецтва, але й засобом виховання, розгорнутим педагогічним прийомом, який застосовувався під час викладання щонайменше двох із семи вільних мистецтв – поезики і риторики.

Участь у шкільних спектаклях допомагала учням оволодівати знаннями, а також розвивати їхню пам'ять і уяву. Водночас шкільний театр слугував дієвим інструментом у процесі оволодіння ораторським мистецтвом, без якого освіта того часу була просто немислима. Крім того,

театральна сцена вдосконалювала дикцію учнів та полегшувала обов'язкове в шкільній практиці запам'ятовування сентенцій стародавніх авторів, знаннями яких колишні вихованці єзуїтських або піарських колегіумів згодом хизувалися під час усіх публічних зібрань і урочистих подій приватного життя [6, с. 34].

На особливу увагу заслуговує те, що шкільний театр на теренах Речі Посполитої, зокрема Волині, сприяв оволодінню учнями латинської мови. Так, переслідуючи саме цю навчальну мету, в тамтешніх піарських колегіумах впродовж усього XVIII ст. ставили театральні п'єси виключно латиною. Прикметно, що задля цього на латину перекладали праці видатного італійського поета і драматурга, яскравого представника західноєвропейської літератури доби рококо П'єтро Метастазіо (1698 – 1782 рр.). Для них була характерна піднесеність художніх образів, тонка передача ліричних станів героїв, поетична вишуканість мови та композиційна стрункість.

Однак варто зазначити, що діяльність орденського шкільного театру не обмежувалася суто дидактичними завданнями. Водночас вона мала за мету моральне та ідейне виховання молоді. У першу чергу це було пов'язано з тим, що театральні постановки відповідним чином впливали на учнів, готували їх до активного суспільного життя, допомагали їм поглибити розуміння не лише релігійних догматів, але й принципів громадянської поведінки, показували їм приклади не лише добродесного життя, але й служіння вітчизні [6, с. 35]. Як наголошує з цього приводу сучасна польська дослідниця Б. Король-Качоровська, система гуманістичного шкільництва розглядала театр передусім як виховний засіб. Саме тому він мав бути своєрідною дидактичною формою розваги, метою якої було скеровувати думки молоді від «недостойних» до «порядних» [8, с. 22]. Відтак, драматичні твори були покликані піднімати моральний рівень учнів й служити «пропагандою» добродесної поведінки. У цьому контексті показовим був репертуар піарських освітніх закладів Волині, до якого входили п'єси

передусім патріотичного змісту, зокрема драми-панегірики, що прославляли видатних полководців і державних діячів Речі Посполитої.

Окремою значимою сторінкою діяльності навчальних закладів піарів на Волині стало закладення ботанічних і фруктових садів. Так, 1730 р. було засновано ботанічний сад при Любешівській піарській школі, який фахівці вважають найдавнішим ботанічним садом в Україні. Він займав площу 105x130 м і мав гарні липові алеї, що частково збереглися до наших днів. Крім того, в ньому були велика та мала оранжереї, теплиці, а також дві башти. Неподалік був розташований фруктовий сад, який мав назву «Венеція» [2, с. 66].

З цього приводу наголосимо на тому, що закладення цих садів у Любешові, ініційоване ченцями ордену піарів, у першу чергу було викликано безпосередньою потребою реалізації навчальної програми закладу, оскільки до неї входили предмети природничого циклу, а також садівництво. Відтак, наявність наочного матеріалу, зокрема, шкільного ботанічного саду сприяла високому рівню викладання природничих наук. Усе це безумовно виявилось вагомим чинником у виборі професійного шляху для вихованця Любешівського піарського колеґуму Станіслава Боніфация Юндзілла (1761 – 1847 рр.), котрий згодом став видатним ученим-натуралістом, професором ботаніки і зоології Віленського університету, автором підручників «Основи ботаніки» («Początki botaniki», 1804-1805 рр., у 2 частинах), «Короткий курс зоології» («Zoologia krótko zebrana», 1807 р., у трьох томах), що витримали декілька перевидань. Він – автор двох видань першого точного опису флори Литви («Opisanie roślin w prowincyi W. K. L. naturalnie rosnących według układu Linneusza», 1791 р.; «Opisanie roślin litewskich», 1811 р.), за який польський король Станіслав Август нагородив його золотою медаллю.

Однією з найкращих шкіл на Волині впродовж другої половини XVIII – першої половини XIX ст. був також піарський колеґіум у Дубровиці (1740

р.). Завдяки місцевим шляхтичам-фундаторам він мав потужне матеріальне забезпечення, що, в свою чергу, стимулювало його розвиток. Одним із виявів цього стало закладення монастирського ботанічного саду з теплицями і оранжереями, а також парку, окремі вікові дерева якого збереглися до наших днів. Зазначимо, що фахівці, провівши ґрунтовну дослідницьку роботу та спираючись, зокрема, на нещодавно виявлений документ в Центральному державному історичному архіві (м. Київ), наголошують на унікальності колекції ботанічного саду при Дубровицькій піарській школі. До її складу входили рослини 59 родин, 127 родів та 172 видів [1].

Так, аналіз географічного походження зразків цієї колекції виявив, що в ній репрезентовані різні регіони земної кулі: Північна, Південна і Центральна Америка, Середземномор'я, Африка, включаючи Мадагаскар, Австралія та Індокитай [1, с. 88]. Водночас на підставі аналізу великого різноманіття рослин із ботанічної колекції Дубровицького піарського монастиря висунуто гіпотезу стосовно того, що, створена з навчальною метою, ця колекція, можливо, мала також своїм завданням представити різноманіття господарських груп рослин: декоративних, лікарських, технічних, ефіроолійних, пряно-смакових, овочевих, плодових. Очевидно, що створення такої унікальної колекції тропічних та субтропічних рослин на Поліссі у XVIII — на початку XIX ст. стало можливим завдяки тісному співробітництву дубровицьких піарів з представництвами їх ордену в Іспанії та Італії. Саме до цих країн у ті часи надходила велика кількість живих рослин та насіння з усього світу [1, с. 102].

Висновки. Отже, художньо-мистецькі аспекти діяльності римо-католицького ордену піарів на Волині впродовж кінця XVII – першої половини XIX ст. полягали, зокрема, в будівництві чернечих архітектурних комплексів із урахуванням тенденцій, характерних для розвитку тогочасної архітектури Західної Європи, високохудожньому оздобленні інтер'єрів піарських костелів і колегіумів, використанні в навчально-виховному процесі

піарських шкіл музичного та сценічного мистецтва, а також закладенні шкільних ботанічних садів, що сприяло розвитку садово-паркового мистецтва Волині в означений період.

Список використаної літератури:

1. Мельник В. І., Буюн Л. І. Колекція тропічних та субтропічних рослин Дубровицького монастиря піарів XIX століття / В. І. Мельник, Л. І. Буюн // Інтродукція рослин. – 2013. – № 3. – С. 85-103.
2. Мельник В. І., Шумик М. І. Ботанічні сади при монастирях піарів на Волині у XVII – XIX ст. // Інтродукція рослин. – 2014. – № 4. – С. 64-67.
3. Михайлишин О. Костьол Св. Антонія в Великих Межирічах (Корецьких): три століття життя // Пам'ятки сакрального мистецтва Волині: Науковий збірник. Випуск 8. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – С. 134-139.
4. Обарчук А. О. Межиріч Корецький: Нариси історії волинського містечка. – Рівне: ПП ДМ, 2010. – 328 с.
5. Огнєва О. Любешівська школа піарів: вчителі та учні / О. Огнєва // Історія релігій в Україні. – Тези III круглого столу (Львів, 3-4 травня 1993 р.). – Київ – Львів, 1993. – С. 83-84.
6. Софронова Л. А. Поэтика славянского театра XVII – первой половины XVIII в.: Польша, Украина, Россия / Л. А. Софронова. – М.: Наука, 1981. – 261 с.
7. Шеретюк Р., Стоколос Н. «Благочестя і освіта»: Просвітницькі ідеї Йосифа де Каласанса та їхній вплив на духовно-культурне життя Волині (XVII – перша половина XIX ст.) / Р. Шеретюк, Н. Стоколос // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 27. – Рівне: РДГУ, 2016. – С. 208-214.

8. Król-Kaczorowska B. Teatr Dawnej Polski. Budynki. Dekoracje. Kostiumy / B. Król-Kaczorowska. – Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1971. – 270 s.
9. Matras J., o. SP. Historia życia św. Józefa Kalasancjusza // Życie oddane wychowaniu: Św. Józef Kalasancusz 1557 – 1648: jubileusz 450. rocznicy urodzin Założyciela pijarów. – Kraków: Polska Prowincja Zakonu Pijarów, Wydawnictwo eSPe, 2008. – S. 22-33.
10. Moszynski A. Monografia Kollegium i Szkoły pijarskiej w Międzyrzeczu - Koreckim. – Kraków: Drukarnia Uniwersytetu Jagellońskiego, 1876. – 99 s.
11. Moszyński A. Kronika Kollegium Lubieszowskiego XX. Pijarów. – Kraków: W drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem Ignacego Stelcła, 1876. – 174 s.
12. Możdzen S. I. Historia wychowania do 1795. – Kielce: Wydawnictwo Diecezjalne, 2005. – 431 s. + tab.

The article deals with the artistic aspects of the activity of the Roman Catholic Order of Piarists in Volyn during the end of XVII – first third XIX centuries.

Keywords: Volyn, Order of Piarists, architectural ensemble, church, collegium, fresco painting, musical art, school theater, botanical garden.

В статье исследуются художественные аспекты деятельности римско-католического ордена пиаров на Волыни в течение конца XVII – первой трети XIX в.

Ключевые слова: Волынь, орден пиаров, архитектурный ансамбль, костел, коллегиум, фресковая роспись, музыкальное искусство, школьный театр, ботанический сад.

**Мистецький простір України:
історія і виклики сучасності**
Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

ЗБІРНИК

Упорядники

Сташук О.А.

Крайлюк Л.В.

Відповідальність за достовірність інформації несе автор.
Думка редакції може не збігатись з думкою автора.